

Egenkontrollprogram för försäljning av elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare

Värt att veta om egenkontrollprogram

Du som tänker sälja elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare till konsumenter ska själv kontrollera att försäljningen i din butik följer bestämmelserna i lag (2018:2088) om tobak och liknande produkter. För att säkerställa att bestämmelserna kommer att följas ska du dokumentera kontrollen av verksamheten i ett egenkontrollprogram som är anpassat för din verksamhet. Det är näringsidkaren, det vill säga du som äger verksamheten, som ansvarar för att det finns ett egenkontrollprogram. Programmet bör bland annat beskriva hur personalen ska få information om lagens bestämmelser och vilka rutiner som ska följas när det gäller att sälja elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare.

Ett egenkontrollprogram fungerar som ett stöd för dig som näringsidkare i egenkontrollen och är ett viktigt underlag för kommunen när det blir tillsyn. Om du inte följer lagens bestämmelser kan kommunen ge dig försäljningsförbud eller en varning. Det gäller också om du inte har ett egenkontrollprogram.

Försäljningsställe

Namn på försäljningsstället	Gatuadress	
Postnummer och postort	E-post	
Kontaktperson	Telefon	Antal anställda

Ägare

Firmanamn (AB, HB, enskild firma etc.)	Organisationsnummer/Personnummer
--	----------------------------------

Nedan följer ett förslag på vad ett egenkontrollprogram för försäljning av e-cigaretter och påfyllningsbehållare kan innehålla. Hjälptexten under rubrikerna beskriver lagens försäljningsregler och kryssrutorna är förslag på rutiner som kan vara ett stöd för dig som näringsidkare i egenkontrollen. Det finns också tips på information som inte är försäljningsregler men som kan vara bra att känna till och en hjälp för dig och din personal.

Åldersgräns och ålderskontroll

Den som säljer e-cigaretter och påfyllningsbehållare ska vara säker på att kunden har fyllt 18 år. Personen som säljer eller lämnar ut varan, exempelvis expediten i kassan, är personligen ansvarig för att ingen under 18 år får köpa e-cigaretter eller påfyllningsbehållare. Det betyder att den som säljer till någon som inte har fyllt 18 år kan dömas till böter eller fängelse i högst sex månader. Om kassapersonalen är osäker på kundens ålder ska de begära legitimation.

Det kan vara svårt att enbart genom utseendet bedöma en ung persons ålder. Ett sätt att försäkra sig om att en person fyllt 18 år är att begära legitimation av alla som ser ut att vara under 25 år. Om kunden inte har fyllt 18 år får e-cigaretter eller påfyllningsbehållare inte säljas. Varan får heller inte lämnas ut om det finns särskild anledning att tro att den kommer att lämnas över till någon som inte har fyllt 18 år.

Vilka rutiner har ni för ålderskontroll på försäljningsstället?

- ☐ Om vi är osäkra på om kunden har fyllt 18 år frågar vi efter legitimation.
- ☐ Vi kontrollerar kundens ålder via födelsedata på legitimationen.
- ☐ En ålderssticka (dekal) finns för att underlätta ålderskontrollen.
- ☐ Vi rekommenderar att personalen begär legitimation av alla kunder som ser ut att vara under ____år.
- ☐ Om kunden inte kan visa att han eller hon är över 18 år nekar vi köp.
- ☐ Om kunden inte visar legitimation på begäran nekar vi köp.
- ☐ Om personalen misstänker att varan är avsedd för någon som är under 18 år nekar vi köp.
- ☐ Om kunden är påstridig tillkallas en chef eller annan ansvarig personal.
- ☐ Annat:

Vilka rutiner har ni för ålderskontroll om försäljningen sker i en webbutik?

- ☐ Vi säljer inte e-cigarett och påfyllningsbehållare i webbutik.
- ☐ Vid köp från vår webbutik kontrolleras åldern via bankkort eller liknande.
- ☐ Annat:

Har ni någon rutin för att följa upp hur personalen hanterar kravet på ålderskontroll? I så fall, vilken?**På vilket sätt hanterar ni problematiska situationer, exempelvis om kunden inte kan visa någon legitimation?**

- ☐ Vi informerar personalen om risker som kan uppstå i samband med försäljning av e-cigarett och påfyllningsbehållare och ger förslag på hur dessa kan hanteras.
- ☐ Vi utbildar personalen i konflikthantering som inkluderar information om åldersgräns och ålderskontroll.
- ☐ Annat:

Information om åldersgränsen

På försäljningsstället ska det finnas en tydlig och klart synbar skylt med information till kunderna om förbudet att sälja eller lämna ut produkter till den som inte har fyllt 18 år. Skyltar och dekaleringar kan t.ex. placeras

- vid kassan
- vid hyllan där varorna är placerade
- på entrédörren, på skyltfönster.

Produktkrav – märkning, innehållsdeklaration och informationsblad.

Den som säljer elektroniska cigaretter samt påfyllningsbehållare behöver kontrollera att dessa är korrekt märkta. Enbart korrekt märkta e-cigarett och påfyllningsbehållare får säljas till konsumenterna. Näringsidkaren behöver kontrollera att de e-cigarett som ska säljas uppfyller kraven i lagen.

På vilket sätt kontrolleras att produkterna är rätt märkta?

- ☐ Vi kontrollerar produkterna när vi tar emot leverans
- ☐ Vi kontrollerar produkterna när vi tar ut dem från lagret
- ☐ Vi kontrollerar att det finns en innehållsförteckning på förpackningen, på svenska
- ☐ Vi kontrollerar att det finns informationsblad i styckförpackningarna på svenska
- ☐ Vi kontrollerar att det finns en hälsovarning på varje styckförpackning på svenska
- ☐ Annat:

Marknadsföring

Det är näringsidkaren som ansvarar för den marknadsföring som görs inne på försäljningsstället. Marknadsföring på försäljningsstället är tillåten om den inte är påträngande, uppsökande eller uppmanar till bruk av elektroniska cigaretter. Det är förbjudet med ekonomiska fördelar genom kuponger, erbjudanden om rabatt, gratisutdelningar, två till priset av en eller liknande erbjudanden.

På vilket sätt kontrolleras att marknadsföringen uppfyller kraven i lagen?

- ☐ Vi har ingen marknadsföring
- ☐ Det är enbart butiken, inga säljare, som sätter upp och bestämmer hur marknadsföringen ska se ut
- ☐ Vi erbjuder inte några kuponger eller andra ekonomiska fördelar
- ☐ Annat:

Utbildning och information till personal

En näringsidkare som säljer e-cigarett och påfyllningsbehållare ska se till att personalen har den kunskap som behövs kring försäljningen.

Det är näringsidkarens ansvar att bestämmelserna följs men kassapersonalen har också ett eget ansvar vid försäljningen. Det är därför viktigt att all personal som arbetar i kassan och lämnar ut e-cigarett och påfyllningsbehållare känner till sitt personliga straffansvar i samband med försäljningen.

På vilket sätt informeras eller utbildas personalen om kravet på ålderskontroll, deras personliga straffansvar och övriga bestämmelser vid försäljning av e-cigarett och påfyllningsbehållare?

- ☐ Vid anställning av ny personal.
- ☐ Personalmöten
- ☐ Intern utbildning
- ☐ Extern utbildning
- ☐ Informations- och utbildningsmaterial
- ☐ Annat:

Hur ofta informeras eller utbildas personalen om kravet på ålderskontroll och om övriga bestämmelser vid försäljning av e-cigarett och påfyllningsbehållare?

- ☐ Vid anställning av ny personal.
- ☐ Minst en gång per år.
- ☐ Vi använder en tabell för att notera tidpunkterna för information och utbildning till personalen (se bilaga 2).
- ☐ Annat:

Särskilt stöd till ung personal

Det finns inget ålderskrav för den som står i kassan och säljer e-cigarett och påfyllningsbehållare till kunden. Däremot måste kassapersonalen vara införstådd med lagen och ha en reell möjlighet att vägra sälja varorna till den som inte är 18 år. I många fall är detta svårt för ung personal.

Vilket särskilt stöd ger ni till ung personal för att hantera svåra situationer i samband med försäljning av e-cigarett och påfyllningsbehållare?

- ☐ Ung personal kan få stöd från erfaren personal under hela arbetstiden.
- ☐ Ung personal får extra utbildning och stöd för att hantera svåra situationer.
- ☐ Annat:

Information om kontrollköp

Kommunen har rätt att göra kontrollköp för att testa om försäljningsställen har bra rutiner för sina ålderskontroller. Det innebär att en person som har fyllt 18 år och ser ung ut testar om det går att handla e-cigarett och påfyllningsbehållare utan att visa legitimation. Syftet är att förbättra rutinerna för ålderskontroll.

Kom ihåg att informera din personal om att ert försäljningsställe kan få besök av någon som gör ett kontrollköp!

Avvikelser

Du ska ha kontroll över din försäljning och även se till att din personal följer bestämmelserna. Det är viktigt att du åtgärdar brister som kan uppstå. Om bestämmelserna i lagen inte följs kan kommunen ge dig försäljningsförbud eller en varning. Det är ett stöd för dig att dokumentera vilka åtgärder du gjort, om en brist uppstår. Då blir det också lättare för dig att följa upp om bristen har rättats till.

Vilka åtgärder tas om det uppstår brister, såsom att bestämmelser i lagen eller att egenkontrollprogrammet inte följs?

- ☐ Personalen får en genomgång av försäljningsbestämmelserna.
- ☐ Vi tar kontakt med kommunen för att få informationsmaterial.
- ☐ Erfaren personal får särskilt ansvar för försäljning av e-cigarett och påfyllningsbehållare.
- ☐ Försäljning av e-cigarett och påfyllningsbehållare begränsas till vissa tider på dygnet.
- ☐ Annan åtgärd:

Underskrift

Ort och datum

Underskrift (behörig firmatecknare)

Namnförtydligande

Uppgifterna som lämnas i samband med anmälan registreras i tillståndsenhetens dataregister/verksamhetsstöd.

Skicka anmälan och egenkontrollprogram per e-post eller post.

E-POST tillstandsenheten@stockholm.se

POST Tillståndsenheten, Socialförvaltningen, 106 64 STOCKHOLM

TELEFONKONTAKT 08-508 25 800

Regler om försäljning av elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare hittar du i Lag (2018:2088) om tobak och liknande produkter.

Information till personalen

Det är viktigt att din personal vet vilka regler som gäller vid försäljning av e-cigarettor och påfyllningsbehållare, och varför reglerna finns. Ett sätt att försäkra sig om detta är att du informerar personalen en gång per år. Ny personal bör dessutom få en genomgång när de anställs. Kom ihåg att både berätta vad lagen säger och beskriva hur era rutiner ser ut.

För att komma ihåg när du har informerat din personal kan det vara bra att fylla i deras namn i en tabell, se exempel nedan. De bör själva få fylla i datumet då de senast deltog i ett informations- eller utbildningstillfälle.

[illegible]